

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266.

Nr. 7536/1913.

Circular

cătră toate oficiile protoprezbiterale și parohiale de sub jurisdicțiunea Conzistorului român ortodox din Arad.

I.

Prin aceasta se aduce la cunoștința tuturor parohiilor și credincioșilor noștri, că ministeriul regesc ungar de culte și instrucție publică, prin intimatul său dela 19 iunie 1910 de sub Nr. 63.887 cătră Prea Ven. Conzistor mitropolitan, comunică consemnarea **sărbătorilor ortodoxe orientale** acceptate în calendarul oficial, care se trimite anual *judcătorilor de stat*. Acestea sunt următoarele: 25, 26 și 27 decembrie; 1, 6, 7 (14: S. Sava, numai pentru sârbi) și 30 ianuarie; 2 februarie; 25 martie; 23 aprilie; 29 iunie; 20 iulie; 6 și 15 august; 8 și 14 sept.; 26 octombrie; 8 și 21 noiembrie; 6 decembrie; — apoi sărbătorile schimbătoare: Vinerea sfintelor Patimi, Lunea sfintelor Paști, Înălțarea Domnului și Lunea Rusaliilor.

Aceasta se aduce la cunoștință publică pentru orientarea credincioșilor noștri în afacerile ce le vor fi având pe la oficiile publice și mai ales pe la judecătoriile statului.

II.

Totodată se aduce la cunoștința organelor noastre subalterne și la cunoștința părinților interesați, că **tinerimea din părinți de confesiunea noastră**, întrucât aceea tinerime cercează școale neromâne, are drept să fie **scutită de prelegeri** nu numai în zilele de ferii ale respectivelor școale, ci și în unele zile de sărbătoare ale bisericii noastre.

Aceste sărbători sunt (în sensul ordinului Nr. 52.266/1891 al ministeriului regesc ungar de culte și instr. publică, confirmat pentru elevii din sinul bisericii noastre prin Nr. 183.060/1913) următoarele: 1 și 6 ianuarie; 2 februarie; 25

martie; 24 și 29 iunie; 8 septembrie; 21 noiembrie; 6 decembrie; cele două zile dinții de Crăciun; Lunea sfintelor Paști; Înălțarea la ceruri; Lunea Rusaliilor; — mai departe — în înțelesul ordinului ministerial Nr. 15.461 din 1893: Vinerea sfintelor Patimi. Afară de acestea elevii din părinți, cari prăznuiesc vr'un sfânt ca patron al casei sau al familiei, sunt dispensați dela prelegeri în ziua acelu sfânt.

Prin urmare îndatorăm pe fiecare catihet de pe la atari școale să ținăcont de acestea dispozițiuni și ca în fiecare zi dintre sărbătorile înșirate să se îngrijască de exhortarea necesară și de conducerea școlărilor noștri la biserica noastră.

Oficiile parohiale și protoprezbiterale sunt îndatorate a supraveghea și a stăruii, ca aceste dispozițiuni să se execute întocmai, spre ridicarea moralului atărora școlari și spre mărirea lui Dumnezeu, iar dacă să ivesc anomalii, conducătorii oficiilor parohiale și protoprezbiterale să stăruie pentru delăturarea lor, iar dacă nu le-ar succede aceasta, să facă raport din caz în caz la superioritatea diecezană.

Acest circular are să se trimită fiecărui oficiu parohial, *pentru publicare în comitetul parohial*, care încă se cade să aibă luare aminte la aceasta chestiune delicată, — și pentru înmanare, pe lângă revers, fiecărui catihet de al nostru de pe la școale neromâne.

Arad, din ședința conzistorială dela 16/29 ianuarie 1914.

Joan J. Papp, m. p.

Episcop.

Un act de pietate.

Proba virtuților unui om este recunoașterea lor după moarte. Aceste probe se dau într'oa măsură neobișnuită memoriei regretatului fruntaș Dr. Nicolae Oncu și îi fac tot mai luminoasă figura înaintea acelor cari simțesc golul ce l-a lăsat după sine. Parentările sincere acoperite de consentimentul comun urmează șir în toate cor-

porațiunile din cari a avut parte Dr. Nicolae Oncu. Ce-i ce-l pomenesc pe sine se onorează, căci dau dovadă că e viu în ei sentimentul bunului a cărui purtător a fost Dr. Nicolae Oncu.

Marți s'a ținut în Arad sinodul protopresbiteral al tractului Aradan, în care părintele Iancu Ștefanuț din Mândruloc i-a adus prinosul pietății în numele clerului și poporului din tract, rostind frumosul cuvânt de parentare ce urmează:

Onorat Sinod protoprezbiteral!

Ca fulgerul a străbătut nu de mult vestea tristă, că departe de patrie, departe de prieteni, a dispărut o figură luminoasă a vieții noastre publice. Regretatul Dr. Nicolae Oncu n'a fost om de toate zilele, prin urmare pronunțarea noastră asupra pierderii acestui valoros bărbat al neamului și al bisericii noastre trebuie să fie în raport cu marile lui calități.

Prin vastele sale cunoștințe câștigate în școlile înalte din apusul luminat și-a atras Dr. Nicolae Oncu privirile tuturor oamenilor de bine, și așezat în mijlocul nostru, aceste comori sufletești și distinsele sale calități sociale le-a pus în serviciul public al vieții noastre românești. Cultura lui superioară curând l-a pus în fruntea tuturor mișcărilor noastre naționale, culturale și economice, iar rezultatele ajunse dovedesc pe deplin nu numai aptitudinile bărbatului chemat prin providență, dar tot atunci mărturisesc acestea, că fiii neamului nostru înțelegând importanța planurilor de mare calibru concepute în mintea luminată a lui Dr. Nicolae Oncu, fără rezerve și fără șovăire, cu toată dragostea inimii lor, într'un gând și într'o suflare, și-au dat tot concursul lor pentru ca ideile răsărite trup să iee.

Rămân neuitate ședințele sinoadelor eparhiale și a congreselor noastre naționale, în cari Nicolae Oncu cu limba dulce a lui Eminescu pe buze era un îndrumător al vieții noastre publice, elocvența lui răpitoare ridică nivelul acelor memorabile ședințe la tot atâtea evenimente de mare însemnătate pentru viitorul acestei eparhii în special și în general al bisericii noastre. Cultura lui europeană lumina mereu cărările neamului, cum soarele în zorile dimineții aruncă sulite de foc, ca tuturor să lumineze. Binefăcătoare au fost acestea raze luminoase, dovadă progresul cultural și economic ajuns aici în centru și la periferii, la stăruința inimii lui nobilă și desinteresată.

Sunt cunoscute acestea rezultate nouă tuturor, sunt cunoscute neamului întreg, pentru că faima acestui nume a trecut hotarele, și dacă mai am să amintesc ceva, este, că vreau să dau expresie jalei ce cuprinde inimile membrilor acestui sinod protopresbiteral, care a avut fericirea să numere între rândurile sale pe Nicolae Oncu, sfătuitorul și regulatorul ședințelor acestui sinod. Prezența lui în aceste ședințe a ridicat prestigiul sinodului și a dat importanța cuvenită concluzelor aduse, tot atâtea îndigetări prețioase superiorității diecezane pentru deslegarea problemelor noastre bisericesti și culturale.

Cuvine-se dară ca cu inimile îndurerate să plângem dispariția figurei lui simpatice și a sufletului său mare și nobil, întreaga lui ființă, veșnic memento pentru noi, cești mai tănări, cum avem să ne împlinim datorințele noastre pentru neam și pentru biserica noastră națională.

Iar tu bărbat integru și suflet distins care ai ilustrat rândurile noastre, tu care ai iubit neamul tău

ropsit mai presus de toate cu toată ardoarea inimii tale, primește incredințarea, că vom merge pe cărările arătate de tine, cu mai modeste puteri, dar pătrunși de adevărurile propagate de a ta minte luminată. Memoria ta în veci neuitată rămâne în mijlocul nostru. Pace și odihnă lină sufletului Tău!

Sunt de credință, că aceasta comemorare a noastră să treacă în anele sinodului nostru protopresbiteral și profundul nostru doliu să se aducă la cunoștința rudeniilor mai apropiate.

Iancu Ștefanuț, preot.

Celui mort pomenire creștinească, celor vii onorurile celor bravi li-se cuvine.

Din lumea celor mici.

Conferință ținută în 9 februarie de prof. Sabin Evuțian.

— Urmare și fine. —

Unii copii nu vorbesc în familie, sunt oarecum jenați, între streini mai ales. Și celui mai tăcut i-se deschid însă bairile inimii, când e absorbit în jocurile și'n jucăriile sale ¹⁵⁾ În mijlocul lor el e stăpân neconturbat: el dă porunci, toate-i fac pe voie, iar dacă se 'ntâmplă contrarul el »pate«, dacă-i învățat să bată ori »schie« (scrie) mamei că-i »lău« (rău). O lume nouă înaintea lor, *lumea bazmelor și a iluziilor*. Fantazia, în desvoltare numai, își ia un sbor neînchipuit pentru noi, cari avem numai desiluzii. — O sfoară atârnată de undeva și un biciu, la început oricum, mai târziu tot mai frumos, cum li-se desvoltă sentimentul frumosului și tot mai mare, cum se desvoltă sentimentul încrederii în sine, a puterii proprii, — o sfoară și un biciu și el călătorește pe automobilul cu viteza cea mai mare. Un băț, călare pe el, și el e calul nădrăvan din poveste. Un tren și el e casier, împărțitor de bilete, călăuz, mehanic, el e totul... O păpușă și fetița o îngrijește: »nani«, »s'a tezit«, »o îmbacă«, o »desbacă«, iar o »cucă« și o »iagănă«, și fără să știe se crește singură, ca să fie mai târziu »mamă«. Într'adevăr lumea poveștilor!.. Și poveștile cuminți își au locul în case cuminți. Copiii dorm cu ele, și a doua zi din pățaniile lui Făt-Frumos își iau sborul și mai cu avânt iluziile lor dulci!.. *Ce suflet de copil a fost cel ce-a dat dat prima oară școlii poveștile!* Poveștile de sperietură sunt însă de condamnat. Răscolesc afecte, ca frica, spaima, groaza; produc somn neliniștit și sdruncină sistemul nervos, atât de delicat la copii. — Nelu, care dormia așa de liniștit, a 'nceput să plângă în mai multe nopți. Se treziă brusc, și plângea amar, de-ți rupea inima. »Ce-i Nelu dragă? Ce vrei?« Nu

¹⁵⁾ Tot așa pot și streinii deslegă limbile copiilor, după ce mai întâiu prin jocuri le-a câștigat încrederea. Ba, uneori devin prea limbuți, de nu-i poți oprii!..

răspundeă nimic și plângeă pân' adormiă iar. Așa de mai multe ori în noapte și mai multe nopți de-arândul. Și 'ntr'o noapte Nelu începe iarăș să plângă și 'n plâns se destăinuie: »*Auncă Nelu apă*«, adecă »*Aruncă pe Ionel în apă*«. A doua zi am primit deslegarea enigmei dela fratesău, copil și el. Coplii mari se jucau la stradă, lângă canalul deschis. Ionel cu ei, coada mănuzului. Cei mari voiau să se joace singuri, și fiindcă Ionel de bună voie nu i-a părăsit, s'au făcut că îl aruncă în apa canalului. — Sperietura gata!

Dar să privim pe copii mai departe în jocul lor. Absorbirea lor în jucării și jocuri arată ochilor pricepători, că ei neconținut observă și tot mai amănunțit. Stau mirați apoi din când în când și privesc în jurul lor. Un fenomen dintre cele mai însemnate din viața omului sunt aceste *clipe de nedumerire* în mijlocul jocului.

Copilul își examinează de mic mânilor, își numără par'că degetele, și mare e bucuria lui, când își poate prinde și piciorușul. Dar credeți, că el știe, că mânilor și piciorușele sunt ale sale!? Le duce la gură ca pe orice alt obiect. Iar când pornește să apuce obiecte, el nu află nici o deosebire între el și acele obiecte. El e jucărie, ca toate jucăriile, în mijlocul cărora își țese visurile din povești. Deaceea e așa încrezut, deaceea sunt realități iluziile, închipuirile sale. Nimic nu face singur: Sunt trei inși calul, el și biciul. Dacă se 'ntâmplă ceva, pe toți trei îi doare: »*A ovită biciu*« (S'a lovit biciul); »*A căzută calu*« (A căzut calul), »*Puiu plânge*« (Puiu plânge). »*Gi caii*«, »*Gi biciu*«, »*Gi Puiu*« — toți sunt el și ei. — Dicționarul copiilor în vârsta asta nu are alte pronume decât »el«, »ea«, »ei«, »ele«. »Eu, tu«, »al meu, al tău« pentru ei sunt necunoscute. Când face ceva »*Puiu face*«, când mănâncă »*Puiu papă*«, când i-se lasă pleoapele »*Puiu culcă*«, și tot el zice despre sine »*Puiu plânge*«. El nu e eu ci e Puiu. Cunoaște el lucruri multe, și dureri și plăceri, dar pe sine încă nu. *Are conștiință, dar n'are conștiința de sine.*

Dar oare ce face el acolo, unde l-am părăsit, în mijlocul jucăriilor sale, de se oprește câteodată în joc și se uită mirat în jurul său!? Vede, aude și pipăie. Vede, că căluțul său de lemn stă nemîșcat, îl pipăie, tot așa, îl bate și el nu zice nimic, nu plânge. Pe sine nu se vede, se pipăie, însă și observă că el se mișcă. El fuge, jucăriile însă stau la locul lor. Cade și calul, se răstoarnă și »căiuța« când dau peste vre-un bolovan, dar pe ele nu le dor, cum îl doare pe el. Stă se miră, și'n vârsta asta se miră neîncetat. »Ce să fie« — își zice — »să fie Puiu altfel ca obiectele, ce-l înconjoară!?« Și-și strânge noui pățanii. El, când i-e foame, cere de mâncare, când nu-i

place ceva, se supără, țipă, cailor cu toate jucăriile stau în »*giajd*« (grajd) și nu mănâcă nicicând, nu li-e foame, nu cer, nu vreau, nu țipă... Și-așa se convinge cu încetul, că el e altul, el nu e Puiu, ci »eu«. Și numai ce-l auzi într'o bună zi: »*Mănată cailor, io, io!*« Cu cât triumf zice *io, io*, (eu, eu).. Nici Newton n'a avut atâta satisfacție, când după muncă de zeci de ani a dat gata legea gravitației. — Și de-acum înainte »*mie*«, »*io vreau*«... »și *io merg*« etc. — Iată *conștiința de sine*, trezită într'un târziu prin *pățanii proprii*.

Nu-l mai îndestulesc acum numai jucăriile. Cum, el să se mai pună, să vorbească cu cailor, cu păpușa!? Lui *îi trebuie acum prieteni*, cari să miște ca el, cari să-i zică »*tu*« și el să le răspundă mândru »*da, io, io*«... Un imbold, o *impulziune nevinovată de însofire*, în anul al 3-lea al vieții. Nu-l mai poți ține în casă, »*afară vreau*«, și cu greu îl aduci și la mâncare dintre tovarășii săi. Iar dacă auzi, că el se laudă în cursul mâncării, ori auzi din alte părți, că a mai și bătut tovarășii, nute miră, e *cel dintâiu sentiment de egoism*, isvorit din conștiința de sine. Care copil, băiat ori fetiță, nu se laudă, c'a bătut, că el e »*taie*« (tare)!? E asta un *sentiment de putere, de încredere în sine*. Și-acum să cuteze calul, să nu vrea, ce »*vleă el*!? Acum sunt coplii mai drăgălași — zic toți, — și e adevărat. În schimb însă grija pentru creștere a părinților acum trebuie să fie mai mare. — Vedem cum pe 'ncetul sentimentul de putere devine tot mai mult un sentiment de ambiție de-a se distinge printre tovarășii cu haine mai frumoase, să fie mai curați etc. Nu-ți mai iasă acum copilul, mai ales când merge undeva mai departe, fără »*chiță moasă*« și »*puci moși*« (rochiță și ghetete frumoase). Dela acest moment până la *vanitate, mândrie, îngâmfare* numai un pas mai e. Și durere, *părinții silesc* așa zicând pe coplii lor la acest pas, și-i silesc prin iubirea, orgoliul propriu. Atari părinți nu iubesc pe copii, ci prin copii pe ei înșiși, vasăzică sunt conduși de cel mai tiran egoism, de vanitate, ambiție deșartă. Atunci cum voim noi, ca coplii noștri să nu fie vanitoși etc., când ochii li sunt în patru și pilda celor de-aproape prinde mai bine ca orișicând »*Ce frumos e puiuul meu!*«, »*Ce bine-ți șad hainele!*«, »*Ești un inger în ghetete astea!*«, »*Ce cuminte ești tu, dragul mamei!*« și alte d'al de-astea auzim adese, vorbe adresate copililor. Ori, între ei îi laudăm altora: »*E așa de drăguț*, să ști, soro, câte știe face și spune Nu-i așa, puiuule?!« — și smoc o sărutare. Apoi iarăș: »*Și mai e așa de cuminte*, vai e atât de deștept, de mi-e teamă să nu-mi moară înainte de vreme« etc. Ori să las — dintre mulți pe cari i-aș putea cită — să vorbească francezul Thomas: »Copilul, orice moșteniri ar aduce pe lume, e

supus dela naștere influinței mediului, în care crește... El e oglinda mediului; dacă acesta e bun și el e bun, dacă e rău și el e rău; și ce e mai periculos e, că însușirile și greșalele, ce le-a câștigat atunci, nicicând nu vor dispărea pe deplin; ele lasă o urmă neștearsă. Iar copilul, care am fost cândva, rămâne în noi într'un grad oarecare și în etatea matură... Ori, nu așa pare, cașicând ne-am nizuț, să ațățăm și să potențăm aceste greșeli din cele mai fragede vârste?!.. Și mai dintru 'nceput cu taifasurile noastre. În fiecare clipă le tocăm la urechi: »micule, drăguțule«, acuș să-i mîncăm de drag; îi împodobim ca pe niște idoli cu dantele, bijuterii, îi arătăm lumii cu mîndrie și nu putem să-i lăudăm îndeajuns... Le lăudăm mintea, memoria, răspunsurile neașteptate, faptele... — atât de naturale — în loc »ca să tindem, ca ei să nu observe cât ne cugetăm la ei.«¹⁶⁾

Oare nu tot vanitatea și îngâmfwarea o desvoltă și obiceiul de-ai pune pe copii să declameze, să se producă între străini, fiindcă »drăguțul de el e așa de cuminte!« Și fetița, care vede pe mamă-sa uitându-se zilnic în oglindă mai de multeori, feciorașul pe tatăl său sucindu-și mustațele și examinându-și cu rigoare dungile pantalonilor.., să nu facă întocmai?! Cine e vina cochetăriei lor de mai târziu?!¹⁷⁾ Unii părinți apoi nici nu voiesc să recunoască greșalele lor. Ba auzi: Cum copilul ei să fie *leneș*? Dar el e așa de *cuminte*. Că e *neobrăzat*? Da, fiindcă *răspunde îndată*. *Mojicie*? O, el e numai *curajos*! »Și-așa« — adaugă ironic Thomas — »toate greșalele copiilor nu numai că capătă anumite esplicări, ci se *prefac* chiar în *adevărate virtuți*«¹⁸⁾

Dar dacă extremul acesta de egoism, — vanitate, cochetărie etc. — nu e bun, tot atât de primejdios e pentru sentimentul de demnitate și onoare a copilului dedarea la lingușiri. *Umilinta* e o virtute, dusă prea departe însă e *lașitate*. Dela lingușiri la lașitate și de aici la *prefăcătorie și minciună*. Copilul cere ceva: »Dacă mă săruți întăiu!« Și-o face copilul acum și decăteori îi trebuie ceva. »No, nu fi încăpăținat, *dute sărută mâna și cere ertare tatii, că-ți dau*... pe 'ncoaci și încolo, te miri ce.¹⁹⁾ »Mamă dragă, îți spun ceva dar să nu mă bați«. »Nu dragă nu!« Și-apoi spune ceva- pentruce-ar merită înfruntare, dar, de, primește în schimb sărutare și vorbe dulci...

¹⁶⁾ Thomas: *Educația în familie* pag. 53—55, 57.

¹⁷⁾ Ibid pag 58—60.

¹⁸⁾ Ibid pag. 85. Comp. Locke o. c. § 40 (6).

¹⁹⁾ »E foarte ciudat, ca părinții după ce și-au bătut copiii cu vergi, să pretindă ca aceștia să le sărute mâinile. Ei sunt obișnuți cu prefacerea și falsitatea... E ușor să-și facă cineva o idee, cu ce inimă sărută ei mâna ce li-se dă (Kant o. c. 56. Locke § 22).

Vin vizite. E și băiatul acolo — s'ar putea să nu?! — Aude critici, laude 'n față. De ce nu?! A auzit el și certe doar în case. Giugiuliri — și se duc oaspeții. Acum, tot în prezența băiatului, încep vorbele rele despre cei duși. — Altădată sună cineva. Mama privește pe fereastră, nu-i convine cine e și zice servitoarei: »Spune, că Doamna nu e acasă.«²⁰⁾ Și asta se petrece înaintea copilului. — »Să nu-i spuni Tatii asta și asta, când vine acasă; tu ești bun!« Și băiatul începe să ascundă. — Mai pune și exemplele rele din partea servitorimii și iată-l pe *copilul nostru sincer în sufletul său, că se preface și minte*. Iar dacă totuș spune ce-a văzut ori auzit... e »*copil modern*«. *Sentimentul* cel mai puternic al adevărului, din care isvoresc cel religios și *moral*, e sdruncinat în desvoltarea sa prin pilde rele.

Să arăt însă și o pildă bună; mi-a spus-o o mamă adevărată, și pentru raritatea ei și duiosia ce-o conține, țin s'o aduc la acest loc. — »Aveam obiceiul — zise mama — să mă rog înainte de culcare, totdeauna în genunchi înaintea patului. Așa m'am știut de mică și așa făceam și pentru fetița mea. Fetița stătea adese lângă mine și mă privia. Nu m'am mirat deci, când m'a întrebat odată în cursul rugăciunii: »Ce faci mamă dlagă?!« »Mă rog scumpo!« Altă sară: »*Logi mamă?*« »Da, mă rog!« — »*Log și eu*« zise, îngenunchie lângă mine, își puse mâinile ca mine, și așa a stat până am isprăvit eu rugăciunile. *Mi-a fost ușor deci s'o învăț crucea și îngerelul*... — încheie mama. — Am adus exemplul ăsta, ca să uităm faptul, că unii părinți nu merg la biserică și impun numai copiilor să meargă, dacă o fac și asta peste tot. — Oare fi-va religios atunci și ca mare, când nimeni nu-l mai silește!?

Bărbații ăștia — veți zice — au adus numai pilde rele. N'o să-mi luați în nume de rău deci, dacă mai citez dintr'o destăinuire a mamei mamei, *Carmen Sylva*, destăinuire apărută în numărul de Crăciun al »*Românului*«. Ca scop al educației defige 2 lucruri: »înfrânarea de sine și împlinirea conștiențioasă a datoriei«.

„Singura cale prin care poți obicinui mai întâi pe copii la înfrânare e: stomacul. Copiii sunt lacomi ca niște mici animale, și ar dori să aibă tot ce văd cu ochii. Însă ei trebuie să învețe a renunța la tot ceea ce văd și a mânca ceea ce nu le place.

Voiu fi în veci recunoscătoare mamei mele pentru educația spontană pe care mi-a dat-o și care mi-a devenit o disciplină pentru întreaga viață. Azi întâlnim pretutindeni atăta răsfaț, încât dacă aș spune ce se obicinuiă în casa noastră, aceasta ar părea deadreptul îngrozitor. Noi nicicând nu căpătam altceva altceva de mâncare, decât lapte, pâne uscată din ziua precedentă, fără unt, — carne, legumă și compot, nicicând prăjitură,

²⁰⁾ Thomas, *Oproiu* etc.

— se 'nțelege că bonboane nu se găseau niciodată în casa noastră, și aceasta și din pricina dinților, pe cari trebuia să-i spălăm de trei ori pe zi cu peria până la sânge.

Seara mâncam la șase ore, și anume lapte, pâne uscată și uneori câte un măr. De sculat ne sculau la 6 dimineața, dar de dejunat nu dejunam decât la 8^{1/2}. Eu stăteam să mă încârlig uneori de foame, dar mama ar fi considerat ca o nemaipomenită și neiertată lipsă de atenție dacă n'am fi așteptat la dejun pe tata, care eră bolnav, — măcar de ni-ar fi fo-t încăodată pe atâta de foame. Dacă ne scăpă uneori câte un cuvânt de nemulțumire, dânsa ne răspundea scurt și sever: Ei, bine, trebuie să vă știți stăpâni.

Seara și dimineața ne scâldam în apă rece, după ce ne frecam bine cu săpun. De dormit dormiam pe o matrață tare, așezată pe un pat îngust de chingi. Când se întâmpla să nu ne simțim tocmai bine, trebuia să ne așezăm îndată în pat, pentru a transpira. Până la vârsta de 20 de ani n'am văzut doctor în ochi, și n'am gustat vre-o doftorie. Odată am zăcut și am transpirat șase ceasuri fără să mă mișc, și mama mi-a mângâiat dulce fața. Și-acum o simt par'că. Asta eră o extraordinară răsplată. Gugulirile, de asemeni, nu erau admise. „Nu se sărută așa“ — zicea mama. Poți iubi și fără să o arăți aceasta prin semne exterioare. Asta i pur și simplu un obicei rău.

Nu numai că nu ne eră permis să mâncăm ceea ce vedeam, dar trebuia să mâncăm ceea ce ni-se puneă înainte, ori ne plăcea ori nu. Trebuia! și gata! Și ceea ce nu voia să lungească în jos la amiază, se puneă la o parte, și seara ni-se dă din nou, la cină, în loc de lapte, așa cum eră, pe aceeaș farfurie.

Până la vârsta de 17 ani n'am mâncat prăjituri — și nici unt, salată sau altă mâncare pipărată. Mâncările pipărate sunt pentru copii foarte stricacioase. Dulceața găsește destulă în lapte, în fructe, în morcovi și în mazăre.

Pe lângă acest tratament ajunsesem să fiu de o sănătate nemaipomenită, așa că și mai târziu, am putut să suport în liniște toate boalele cari m'au ajuns în viață. Și pentru acestea m'a obicinuit mama cu disciplină de fier învățându-mă să sutăr fără a mă plânge. Tocmai de aceea eu nici n'am o idee adevărată despre ceea ce oamenii de astăzi numesc: „nervos“, și despre ceea ce se cuprinde sub acest nume.

Asta, cât privește stăpânirea de sine. În ce privește conștiința datoriei, asta ni se inculcă cu ajutorul unor lucruri și a unor jertfe foarte mici, cari însă se repetau zi de zi și cari erau introduse de obicei prin cuvintele: „e permis să faci cutare lucru“, în loc de „trebuie“ să-l faci. Pe baza unei astfel de educații se 'nțelege că nu se putea ajunge decât la: stăpânire de sine și la conștiința datoriei.

Astfel a fost crescută o principesă, azi Regina *iubită*, Poetă *admirată* și Mamă a mamelor.

Și la noi — observă Dr. Ghibu — »mulți se vor miră că o astfel de creștere în general e posibilă în case bune.«

*
**

Un mic și palid capitol am putut da numai din sufletul bogat al celor mici, cari cer educație dela părinți. Poate, — și așa cum a fost, — să fie prea lung în cadrul unei conferințe. — Am văzut cel puțin, că din familie culege copilul fructele vieții sale în viitor. — Îmi vin aminte

două admonieri, una pentru prezent, alta pentru viitor. »Ne 'ntrecem în sânguința de-a crește bine puii animalelor și nu ne 'ngrijim nicidecum de-a ști să ne creștem copiii noștri.«²¹⁾ Speranța, tăria unui popor zace »în regenerarea și ridicarea caracterului individual«²²⁾

Și acum de încheiere câteva vorbe numai. *Caracterele sunt eroi. Încercați, nu se poate ca fiecare familie românească să fie cuib de eroi!?*

Cuvântare*)

rostită credincioșilor unei comune bisericești, cari hotărâseră să se lapede de școala confesională, ba chiar și de biserica strămoșească.

Dureros m'a atins vestea păgână, că niște negustori de suflete, pripășiți prin valea aceasta cu pământuri grase, v'au îndemnat cu amăgitoare lor povață să părășiți credința strămoșească și să treceți în stăpânirea bisericii papistașe. În schimb, drept plată pentru suflet, v'a făgăduit că vlădica papistaș vă zidește biserică și școală din banii lui.

Făgăduielile acestea momitoare v'au orbit ochii sufletului și v'au smintit judecata dreaptă a minții. Căci răsunetul faptelor voastre au străbătut departe, până la noi, însoțit de tânguirea cu temeiu a părinților și moșilor din mormânt, și ne-a cutremurat întreaga ființă.

Mă doare răsvrătirea aceasta păcătoasă față de lege și limbă! E răsvrătirea fiului față de acela, căruia pe lângă Dumnezeu îi datorește totul! Căci după cum văd și obicesc din graiurile și faptele voastre, sunteți hotărâți să vă vindeți legea și limba, să tăgăduiți legătura cea mai sfântă și mai puternică cu strămoșii pentru a vă micșora jertfa și munca ce vi-se cere pentru dobândirea vieții de veci; vă vindeți sufletul pentru hodina trupului, a lutului păcătos și leneș.

Vă mai cer puțină răbdare pentru a vă povesti o istorisire, chinuitor de jalnică, care, cred, vă va putea dumiri mai bine asupra vieții și soartei ce vă asteaptă în urmă:

Un om oarecare a moștenit dela părinți o casă cu toate întocmirile gospodărești și vre-o câteva pogoane de pământ. Cu temeiu acestei moșteniri omul a ajuns între frunțașii satului. Vorba lui avea greutate atât înaintea sătenilor cât și în fața diregătorilor. Toți îl cinsteau; doar eră om harnic, cu dare de mână și înțelept.

Pământurile îi umpleau hambarele cu bunătați de tot felul, curtea îi eră bogată în vite iar casa dăruită cu prunci frumoși și sănătoși. Și avea toate omul nostru, căci muncea cu credință și cu dragoste din zori până târziu în noapte și nu se ferea de osteneală. Averele îi creșteau zi cu zi, iar fericirea îi încingea sufletul când seara își odihnea ochii asupra odraslelor lui.

Isпита însă nu doarme.

În brazdă cu pământul lui se afla moșia fără hotar a unui boier putred de bogat. Traiul lipsit de griji și de muncă ce-l ducea stăpânul moșiilor întinse îi strecură pe nesimțite în suflet dorința după un astfel de traiu fără muncă și fără griji. Și dorința aceasta îi

²¹⁾ Oproiu: „Greș. pâr. în educ. copiilor“ 16; Locke § 6; Thomas o. c. 36 (Spencer).

²²⁾ Smiles-Petrescu o. c. 71.

*) Vezi Nr. 1/1914 „Biserica și Școala“.

creștea din clipită, iar privirile galeșe îi se împânzeau tot mai des spre castelul boieresc. Decâte-ori îi se întâmpla să întâlnească în drum pe boier și să se înfruntă înaintea ochilor traiul lui trudit, năcazurile și lipsurile ce le-a îndurat și le îndură și astăzi încă. Și în măsură în care-i creștea dorința după traiul boieresc în aceiaș măsură-i scădea dorul și voința de muncă. Nu mai simțea nici o plăcere când se uita la hambare ori la vitele din ogradă, căci toate acestea vrăjeau în suflet chinurile muncii ce a trebuit să sufere pentru ele. Îi venea greu să mai iasă la câmp, să îngrijească de avere, căci toate gândurile cari până ieri se îndreptau spre lucru, coborau în suflet și-l tulburau din adânc. Și în vreme ce eri se plângea numai în inima sa de munca grea și fără răsplată — astăzi se plânge la vecini și cunoscuți

Nemulțămirea sufletească și cobirile după domnie au pătruns până în chiliile bogate în purpură ale boierului. Și într-o zi de cuptor, pe când omul nostru, încovoiat pe seceră își frângea trupul în șirul lucrătorilor sub ploaia săgeților de foc ale soarelui, răsări ca din pământ lângă el un om de-al boierului. Acesta îi vorbi cu dispreț de rodul holdei, înșirând ca într-o doară munca grea și oșositoare ce trebuie să o săvârșească pentru bucata de pâine, năcazurile și scârba cu slugile leneșe și îndărătnice și în urmă primejdiile ce amenință în fiecare zi sămănăturile. „Și uite Tu te-ai putea cruța mai mult, ai putea să-ți ferești sufletul de atâtea griji și gânduri de prisos iar trupul de oboseli, dacă ai căutat cale și vreme cu prilej pentru a te înțelege cu boierul. Predă tot avutul tău lui, iar el să-ți deie și asigure în schimb un trai fără muncă, un trai domnesc“.

Grăind astfel trimisul boierului se îndepărta. Dar din clipita aceasta, omul nostru se încovoia mai cu anevoie pe seceră, află că arșița îi prea mare și-i fierbe sângele în vine, că în grâu e prea multă polomidă și că spicul e cu tăciune, cu-un cuvânt nimic nu mai eră pe placul lui, și lucrul cel mai mic îi tulbură sufletul.

Noaptea ce urmă o petrecu svârcolindu-se în pat fără leac de odihnă. Fel și fel de icoane îi trecură pe dinaintea ochilor sufletești. Dimineața se îmbracă în în straietele cele mai bune aruncă vre-o câteva vorbe nevestii, și plecă către boier.

Acesta, parecă presimțise că vine, îl așteptă. „Știu pentruce vii — îți zise — e nevoie însă să fie și nevasta ta de față“. Și îndată trimise un argat după dânsa.

După ce sosi și femeia, boierul le grăi astfel: „Am auzit și văd că v'a obosit munca grea în câmp și în ogradă, știu că poftiți și râvniți la traiul meu. Doriți să aveți și voi un asemenea trai fără lucru și fără griji. M'am hotărât să vi-l dau. În schimb vă cer avutul vostru“.

Și oamenii dornici de domnie se învoiră, mai ales că boierul le făgădui și pentru copiii lor un trai domnesc pe moșiile întinse. Iar ca lucrul să fie mai întărit schimbară și zapis.

Acum plugarii nostri erau fericiți pe deplin. Nu mai erau nevoiți să muncească din zorii zilei până târziu după apusul soarelui, căci toate le veneau de-a gata: făină de grâu, de cucuruz, cartofi, verdețuri, tot ce le eră de lipsă pentru hrana trupului.

Dar starea aceasta mulțămitoare nu dăinuia multă vreme! Făina de grâu curat se prefăcu cu vremea în făină de seceră și mai pe urmă în făină de orz, cea de cucuruz mirosă a muced, carnea și cartofii erau stricați. Degeaba porunciă omul nostru ca la început, căci nime nu-l mai ascultă, ba chiar și slugile cele mai umile nu i-le luă nime în samă. În mâhnirea lui

sufletească se hotărî să meargă cu jalba la boier. Și s'a dus. Dar boierul după ce-i ascultă plângerea îi răspunse: „Așa sunt vremile se schimbă și se strică tot așa se schimbă și se strică și bucatele! Zici că făina e amară și miroasă a muced? Doar ești om în putere! Dacă nu-ți place ceea ce primești, muncește și adună-ți tu roade cari să te mulțamească! E lungă și lată moșia lucră cât crezi că îți va ajunge pentru trai!“

„Dar zapisul mă scutește de ori ce muncă“ grăi amărit românul. Indrăzneala aceasta atăță mânia boierului care cu vorbe urite îl aruncă pe ușă.

Astfel sârmanul nenorocit — după ce colindă toate târgurile de prin apropiere — cerând zadarnic sfat în dreapta și în stânga — căci nime nu îndrăzneă să-l ajute împotriva puternicului boier — s'a văzut nevoit să prindă din nou sapa în mână ca în sudoarea feții să-și agonisească pâinea de toate zilele în brazda străină.

Și ca pedeapsa să fie și mai amară, iată că la strânsul rodurilor, răsare pe pământul lucrat de el sus pe cal un argat de al boierului, venit cu poruncă să dijmuiească rodul muncii lui și luă pentru stăpân partea cea mai mare și cea mai bună.

Abia acum i-se deschise ochii bietului român, abia acum înțelese pe deplin ce-a făcut el în pornirea fără frâu după viață fără lucru: s'a vândut cu tot avutul, rob pe sine și pe copiii lui pentru totdeauna. Și a plâns cu fața în țărină, a plâns cu inima sfâșiată de cele mai chinuitoare dureri pentru neblesnicia lui.

* * *

Și acum cugetați-vă puțin asupra faptelor și vorbelor voastre! Și voi sunteți porniți ase-nenea omului din poveste să vă robiți sufletele. Pentru ca să nu mai plățiți la școală și la biserică vă dați moșia cea mai scumpă care vă asigură fericirea în cealaltă lume *legea și limba*, nădăjduind împuținarea muncii și grijilor. Nu vă gândiți oare că mâne poimâne tot în sudoarea voastră se va plămădi lutul pentru cărămidă care se va arde în focul durerilor voastre. Zadarnic vă veți chema mărturie făgăduelilor, căci veți fi îmbrânciți și umiliți de stăpânii imbuibați în plăceri iar în viața de dincolo de mormânt vă așteaptă durerile întunerecului în care veți fi aruncați drept pedeapsă pentru *lăpădarea sufletului*. Și din beznă veți vedea în împărăția luminilor și veți recunoaște acolo pe părinții și moșii vostri cari cu prețul vieții și-au păzit și apărât legea și limba. Îi veți chema în ajutor, să vă aline durerile cumplite,iei însă se vor lăpăda de voi precum voi vă lăpădați de ei aici pe pământ.

Cine are urechi de auzit să audă și să înțeleagă.

n. f.

Nr. 227/1914.

Ezarendare de pământ.

Consistorul gr. or. român din Arad aduce la cunoștință publică și prin aceasta poștește pe toți aceia, cari doresc a lua în arendă pământul diecezan din hotarul Cermeiului cuprins în cartea funduară din Cermeiu Nr. 384 A. 1-2-4 constatător din 833 ¹⁰⁰⁸/₁₁₀₀ iugere mici pe care sunt și edificii economice cores-punzătoare. Să înainteze până la 15 martie 1914 st. nou la acel Consistor oferte în scris, în care oferenții să indice cu numerii și cu litere câtă arendă anuală ofer, — să declare, că cunosc condițiunile speciale de ezarendare și le primesc în întreg conținutul lor și cu

provocare la datul și numărul cvitei să arate, că au depus la cassa consistorială în bani gata vadiul de 1700 coroane. Pământurile fiind deja disponibile se pot lua în folosire în primăvara aceasta, deci se vor ezarendă ori numai pentru folosire în anul curent ori eventual pe un period de mai mulți ani precum adecă se va face înțelegere cu reflectanți.

Condițiunile speciale de ezarendare se pot vedeă atât în cancelaria Consistorului gr. or. român din Boroșineu și la oficiul parohial gr. or. român din Cermeiu.

Arad, la 10/13 februarie 1914.

*Consistorul gr. or. rom.
din Arad.*

CRONICA.

Parastas mecenatului Em. Gozdu. Duminecă în 9 faur v. după serviciul divin liturgic s'a serbat părăstas pentru odihna sufletului nemuritorului Em. Gozdu. La parastas au servit: P. O. D. ppop Vasile Beleş asistat de D-nii preoți G. Bodea, T. Vățian și diac. Dr. Lazar Iacob. La sfârșitul parastasului pâr. Vățian într'o vorbire frumoasă a relevat publicului numărös meritele decedatului Gozdu pentru neamul și biserica sa. S'a cetit apoi — după dispoziția Testatorului — și testamentul făcut cu atăta înțelepciune și prevedere în viitor, care ne arată pe răposatul Gozdu în cele mai frumoase conturi. În veci amintirea lui.

Act de recunoștință. Siuodul protopresbiteral din Arad a votat recunoștință protocolară directorului executiv al „Victoriei“, dl Sava Raicu, pentru școala confesională din Șega zidită de înstituitul de credit și economii „Victoria“ pe seama parohiei.

In amintirea „Domnițelor“ române. „Soc. ortodoxă a fem. române“ a luat hotărîrea, ca să popularizeze prin cărți postale-illustrate memoria „Domnițelor“ din trecutul neamului nostru, cari s'au jertfit pentru neam și biserică. Spre acest scop a lansat un apel prin care invită să iee parte la concurs toți artiștii. Subiectele puse la concurs sunt: În grupa primă: Doamna Elena, mama voivodului moldovenean Ștefan cel Mare; domnița Despina; și Sultana fosta fiică alui Alex. Lăpușneanu. În grupa a II-a: Doamna Maria soția lui Șerban Basarab; Dna Anastasia soția lui Ion Duca Vodă și Dna Bălașa fiica lui Cons. Basarab. În grupa a III-a: figură Elena Doamnă soția lui Cuza Vodă I; Maj. Sa regina — poetă Carmen-Sylva și A. S. R. Principesa Maria.

„Domnul notar“. În 1 martie v. se va prezentă pe scena teatrului național din București drama distinsului „poet al suferinții“ Oc. Goga intitulată „Domnul notar“. Subiectul dramei e luat bin viața Românilor de dincoace de Carpați. Așteptăm cu un viu interes.

DI. A. D. Xenopol — distinsul istoric român — a fost ales membru în dir. „Soc. Internaționale de studii sociologice“ din Paris în locul celebrului scriitor englez Iohn Lubbock.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante de preot din **Cârpeștii mari** protopopiatul Beiușului se publică concurs cu termen de **30 zile** pe lângă următoarele emolumente respective condițiuni:

1. Sesiunea parohială constătătoare din 8 h. castrale pământ arător, grădină parohială 1/2 jugăr cu

obligamentul, că alesul să plătească dările publice și echivalentul după aceste imobile.

2. Birul preotesc: 1/2 vică cucuruz sfărmat dela fiecare număr de casă.

3. Zile de lucru, una dela fiecare număr de casă ori răscumpărată cu 1 cor. (prețul zilei).

4. Drept de pășunat pentru 6 vite.

5. Stolele îndatinat.

6. Congrua staverită de lege.

7. Nefiind casă parohială, alesul se va îngriji de locuință.

8. Alesul e dator să catehizeze la școalele de orice categorie fără vre-o remunerațiune.

9. Parohia de clasa III.

Recurenții conformându-se dispozițiilor statutarilor și regulamentare referitoare, au să-și înainteze petițiile oficiului ppsc concernent.

Pentru comitet:

Dr. V. Fildan adm. ppsc.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc dela școala confesională gr. ort. română din **Topolovăț** (Nagytopoly) tractul Belințului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani numerari 1000 cor. — și întregirea dela stat. 2. Pentru conferințe 20 cor. 3. Pausal de cancelarie 10 cor. 4. De fiecare înmormântare 1 cor. 5. Locuință frumoasă în natură cu grădină de legumi, grajd pentru vite, șopron și cămară pentru bucate și fântână în curte.

Petițiile concursuale, ajustate conform Regulamentului în vigoare, se vor adresă comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiteral gr. ort. român din Belinț (Belenceze Temes megye) în termenul concursual; iar reflectanții tot înăuntrul acestui termen sunt poftiți a se prezentă într'o duminică ori sârbătoare în sfânta biserică spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Alesul învățător va prestă și serviciile cantoralii în și afară de biserică, nu altcum și agendele ca notar al comitetului și sinodului parohial, fără altă remunerație.

Preferiți vor fi dintre reflectanți, cei destoinici în a conduce corul.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□—

2—3

Pentregirea postului de învățător conf. gr. or. rom. din **Târgoviște**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 360 cor.

2. 13 măji metrice naturalii, parte grâu, parte cucuruz, prețuite toate în 156 cor.

3. 4 1/2 jugăre pământ prețuit în 200 cor.

4. 12 metri lemne à 6 cor. metrul 72 cor.

5. Completarea salariului până la 1200 cor. se așteaptă dela stat.

6. Locuință în natură, cu supraedificate și grădină de 1/2 jugăr, lângă ea.

O chilie deocamdată se folosește de capelă.

7. Pentru participarea la conferințele învățătoresști 20 cor.

8. Pentru scripturistică 10 cor.

9. Unde este poftit, dela mort cu liturgie 1 cor. fără liturgie 40 fileri.

Darea după pământul ce-l beneficiază, o poartă învățătorul.

Alesul e dator să presteze serviciile cantonale, în și afară de biserică, fără altă remunerație.

Reflectanții sunt poftiți a-și așterne petițiile, instruite cu documente originale, și întrucât sunt aplicați, cu atestat dela concernentul protoprezbiter, comitetului parohial din Târgoviște, pe calea oficiului protoprezbiter al tractului Belinț (Belencze, Temes-megy) în termenul concursual și, tot în acest termen, a se prezenta într-o duminică sau într-o sârbătoare, în s. biserică din Târgoviște, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sârb* protoprezbiter.

—□— 2—3

Pe baza înaltului ordin konzistorial cu ad Nr. 886/1912 prin aceasta se escrie din nou concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Kurtakér** (Curtacher) resistemizat prin concluzul Ven. Sinod eparhial cu Nr. 53/908 cu termen de **30 zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea dela parohia foastă redusă în estenziunea ei de astăzi împreună cu dreptul de pășune. 2. Unul din intravilanele parohiale. 3. Stolele legale și eventuala întregire dela stat.

Alegândul va fi obligat a propune religiunea în una din școlile noastre confesionale fără altă remunerație precum și a predică la rândul său. Alegândul va fi obligat a suportă regulat toate dările publice după beneficiu.

Fiind parohia clasificată de clasa I (prima) dela reflectanți se pretinde clasificățiunea prescriasă prin concluzul Ven. Sinod eparhial Nr. 84/II din 1910.

Reflectanții sunt obligați a se prezenta în cutare Duminecă ori sârbătoare în sf. Biserică din Curtacher spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, iar recursurile ajustate cu toate cele recerute și atestat de serviciu, adresate Comitetului parohial; a le înaintă P. O. Oficiu protopopesc din Világos (Șiria).

Kurtakér, (Curtacher) la 26 ianuarie (8 februarie) 1914.

Atanasiu Hălmăgean
preș. com. par.

Adrian Ungurean
not. com. par.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța* protopresbiter.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Ignesti** (Ignafalva) se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „**Bis. și Școala**“.

Emolumente: 1. În bani 200 cor. 2. Naturale 138 cor. 40 fil. 3. pentru lemnele inv. 120 cor. 4. 10 jug. pământ 80 cor. 5. Scripturistica 10 cor. 6. Conferință 10 cor. 6. Locuință și grădină.

La recourse sunt a-se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără altă remunerație. Recursele adresate către comitetul parohial din **Ignesti** sunt a-se înaintă P. O. Oficiu ppresbiteral din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter insp. școlar.

—□— 3—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc din **Buteni** devenit vacant prin trecerea în stadiul de pen-

ziune a învățătorului **Petru Perva** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „**Biserica și Școala**“.

Emolumente:

1. Din cassada epitropiei culturale 920 cor.
2. Rescumpărarea lemnelor învățătoresți 80 cor.
3. Conferința învățătorescă: 20 cor.
4. Scripturistica 10 cor.
5. Cvarțir eventual relut de cvartir.

Alesul va fi obligat a prevedea strana și învățământul școlii de repetițiune, nu altcum a instrua și conduce cor cu elevii școalelor confesionale din loc, fără altă remunerație.

Comitetul parohial își rezervă dreptul a aplică pe alesul la oricare despărțământ de clase.

La recourse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Extras de botez, 2. Diploma de învățător, 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Absolvenții de 4 clase gimn. ori civile vor fi preferiți.

Recursele adresate comitetului parohial din Buteni sunt a se înaintă P. O. Oficiu ppbiteral din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare Duminecă și sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter insp. școlar.

—□— 3—3

Pe baza ordinului Ven. Konzistor de sub Nr. 3552/B. 1913., din nou se publică concurs pentru îndeplinirea postului de paroh din **Chișlaz** (Vámosláz), parohie de cl. II, cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan, pe lângă următoarele emolumente:

1. Locuință bună cu 3 odăi, bucătărie, cămară, supraedificatele de lipsă, și grădină.
2. Pământ parohial 17 jug. a) 1600□ st. arător.
3. Drept de pășunat pentru 6 vite.
4. Bir dela fiecare casă cu pământ 1, dela casă fără pământ $\frac{1}{2}$ vică grâu, săcară ori cucuruz, sau răscumpărată vica à 2 cor. 50 fil.
5. Stolele uzuete și anume: botez 80 fil.; cununie 6. cor; sfeștanie 1 cor; maslu 2 cor; înmormântare mică 2 cor., mare 6—12 cor.
6. Intregirea dela stat. Darea după beneficiul preoțesc o supoartă alesul.

Parohul va avea să provadă catehizările școlărilor dela orice școală din comună, fără să pretindă dela biserică ceva remunerațiune specială.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți, ca recoursele ajustate, adresate comitetului parohial din **Chișlaz**, să le înainteze oficiului protopopesc din **Oradea-mare** (Velența), având — cu stricta observare a prescrișelor din Regul. p. parohii, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică de acolo, pentru dovedirea desterității în cele rituale și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvat* protopop.

—□— 3—3